

opinie

commentaar

Macht heeft baat bij religieus tegengeluid

N et nu coalitiepartij VVD bij monde van partijleider Yesilgöz heeft aangekondigd de rol van religie in de openbare ruimte te willen terugdringen, laat een opvallend bonte coalitie van dominees, imams en rabbijnen van zich horen middels een petitie. Daarin vallen grote woorden over de asielplannen van het kabinet-Schoof. De petitie is intussen schriftelijk bij premier Schoof aangeboden, met meer dan 1200 handtekeningen daaronder.

De religieuze voorliden citeren in hun petitie een circulaire van een eerdere regering, gedateerd 7 mei 1938, waarin werd aangekondigd dat 'de binnenkomst van verdere vluchtelingen, onverschillig welke nationaliteit, niet meer kan worden toegestaan'.

Het kabinet-Schoof heeft het 'strengste asielregime ooit' aangekondigd. Kan dat asielbeleid nog strenger worden, vragen de verzamelde geestelijken zich af, dan in de jaren dertig van de vorige eeuw? Joodse vluchtelingen werd in die dagen bij de grens de wacht aangezegd, op de vlucht uit het Duitsland van Adolf Hitler.

Nu spreken gelovigen natuurlijk zelden met één mond als het om maatschappelijke kwesties gaat. Theologisch getinte petitie zijn bovendien bepaald geen

nieuw verschijnsel. Begin deze eeuw werd er nota bene een petitie naar de Eerste Kamer gestuurd door een groep theologen die ertoe opriep een andere predikantenpetitie over de euthanasiewet terzijde te schuiven.

Het is dan ook niet zo moeilijk om het belang van dit soort petitie te relativeren. Gelovigen zijn in Nederland intussen in de minderheid. En als ze onderling ook nog eens zo verdeeld zijn, wat is dan de waarde van zo'n stoet aan ondertekende geschriften?

De asielpetitie herinnert politici aan de gevolgen van hun woorden

T och gaan we deze petitie nog missen als ze helemaal uit het publieke debat zouden verdwijnen. Want geloof is ook een wapen van de machtigen. Van Orbán tot Trump en van Poetin tot Bolsonaro: stuk voor stuk laten ze hun greep naar de macht gepaard gaan met een beroep op religieuze tradities. Ook in eigen land flirt coalitieleider Wilders opzichtig met 'de joods-christelijke traditie', bijvoorbeeld door op zijn favoriete medium X een adventskaars te ontsteken.

Het is belangrijk dat religieuze leiders daar hun eigen verhaal tegenover blijven stellen door hun tradities in eigen termen te definiëren. Macht heeft bovendien baat bij tegenspraak en lastige vragen. Vragen van het soort waar dominees, rabbijnen en imams van oudsher het patent op hebben.

De asielpetitie die nu voorligt herinnert politici aan de consequenties van hun woorden. En aan de verantwoordelijkheid die ze met die woorden op zich laden.

Wil Nederland in een wereld zo onveilig en voorspelbaar als de onze nu écht zo streng zijn?

Genoeg te overdenken, rond de kerstboom in het Catshuis en elders.

Het commentaar is de mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteurs

Opinie is een vrijplaats voor discussie | Alle stukken zijn op persoonlijke titel. Artikelen tellen 600 of 400 woorden (opinie@trouw.nl), lezersreacties (lezers@trouw.nl) maximaal 150. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.

Fractieleider Caroline van der Plas van BBB na het crisisoverleg over discriminatie in het Catshuis. FOTO ANP

Ontkennen van bestaande discriminatie is schadelijk

Ministers die ontkennen dat ze discrimineren geven het verkeerde voorbeeld, schrijven Joyce Sylvester en Mirko Noordegraaf.

Joyce Sylvester en Mirko Noordegraaf
Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme

V orige maand verklaarden leden van het kabinet dat zij samen hadden vastgesteld dat er geen discriminatie en racisme is in hun geledingen, de voorzitters van de coalitiefracties beaamden dat.

Een opmerkelijke analyse, gezien de discriminerende uitspraken van onder anderen staatssecretaris Chris Jansen die de 'minder Marokkanen' uitsluitingen van Geert Wilders verdedigde. En minister Mona Keijzer die aangaf dat 'mensen uit islamitische culturen worden opgevoed met Jodenhaat'.

Op het moment dat zij met het discriminatoire karakter van deze uitspraken geconfronteerd werden, weigerden ze erop terug te komen en ontkenen zij simpelweg. Het meest recente voorbeeld is staatssecretaris Jurgen Nobel, die zijn uitspraak dat een heel groot deel van de

islamitische jongeren de Nederlandse normen en waarden niet onderschrijft, weigerde terug te nemen.

Het is ongelooflijk pijnlijk dat kabinet en coalitiepartijen niet kritisch naar zichzelf kunnen kijken en de door henzelf ondertekende rechtsstaatverklaring niet respecteren. Het roept de vraag op welke definitie van discriminatie het kabinet hanteert. En of het wetenschappelijke feiten over discriminatie überhaupt serieus neemt.

Als Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme doen wij in opdracht van de Tweede Kamer wetenschappelijk onderzoek naar de aard, omvang, oorzaken en aanpak van discriminatie en racisme in Nederland. Daarbij kijken we naar alle gronden uit artikel 1 van onze Grondwet, zoals godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, etniciteit, geslacht, beperking en seksuele gerichtheid.

Vorig jaar lieten wij zien dat discriminatie en racisme wijdverbreid en diep verankerd zijn in de Nederlandse samenleving. Ongelijke behandeling, achterstelling en uitsluiting komen structureel voor in alle maatschappelijke sectoren, zoals de arbeidsmarkt, de zorg, de woningbouw en het onderwijs.

Dat heeft grote maatschappelijk effecten, zoals sociaaleconomische achterstelling, ongelijkheid en geringere levensverwachting. Bovendien kunnen discriminatie en racisme niet los gezien worden van het Nederlandse slavernijverleden, dat doorwerkt in het heden.

In reactie horen we mensen zeggen dat zij deze patronen 'niet herkennen', of dat ze zelf 'er niet aan doen'. Velen stellen dat discriminatie 'er niet was' en 'niet is', zeker niet wat het eigen handelen betreft.

Uit onderzoek weten we dat deze defensieve reacties, die aantoonbare feiten en concrete ervaringen van mensen ontkennen, bijdragen aan maatschappelijke polarisatie. Ze dragen bij aan de instandhouding en zelfs versterking van patronen van discriminatie.

En ze schaden het vertrouwen van grote groepen die discriminatie

'Zelf discrimineer ik niet.' Die houding vergroot de polarisatie.

dagelijks aan den lijve ondervinden. Zij verliezen de binding met het publieke domein, talent haakt af, ongenoegen groeit.

Twee weken geleden werd de eerste aflevering van *De Toeslagenaffaire* uitgezonden. In die televisieserie wordt duidelijk wat er gebeurt als mensen die gediscrimineerd worden niet geloofd worden door de overheid, de media en de politiek.

Discriminatie raakt ons allen, direct of indirect, en beschadigt het maatschappelijk weefsel. Mensen die discriminatie en polarisatie aanklaarten verdienen het om serieus genomen te worden, in plaats van te worden weggezet. Wij gunnen bewindspersonen en de coalitie dat zij de urgentie voelen, en er naar handelen.

Er was en is discriminatie en racisme in Nederland. Benoemen en erkennen is cruciaal voor een structurele aanpak.